

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA,
VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

KÓD TESTU

4332

MATURITA 2016

EXTERNÁ ČASŤ

UKRAJINSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

**NEOTVÁRAJTE, POČKAJTE NA POKYN!
PREČÍTAJTE SI NAJPRV POKYNY K TESTU!**

- Test obsahuje **64 úloh**.
- Na vypracovanie testu budete mať **100 minút**.
- Pri riešení úloh budete striedavo používať dva typy odpovedových hárkov:
 - Do odpovedového hárka č. 1 označeného piktogramom budete zaznamenávať riešenia úloh s výberom odpovede. Pri týchto úlohách vyberte správnu odpoveď spomedzi štyroch ponúkaných možností, z ktorých je vždy správna iba jedna.
 - Do odpovedového hárka č. 2 označeného piktogramom budete zaznamenávať riešenia úloh s krátkou odpoveďou. Pri týchto úlohách správnu odpoveď napíšete do príslušného riadka odpovedového hárka. Krátku odpoveď tvorí jedno slovo alebo niekoľko slov.
- Pri práci smiete používať iba pero s čiernou alebo modrou náplňou. Nesmiete používať zošity, slovníky, učebnice ani inú literatúru.
- **Podrobnejšie pokyny na vyplňovanie odpovedového hárka sú na poslednej strane testu. Prečítajte si ich.**

Želáme vám veľa úspechov!

Začnite pracovať, až keď dostanete pokyn!

Зразок № 1

Тарас Шевченко

*Думи мої, думи мої,
Квіти мої, діти!
Виростав вас, доглядав вас, —
Де ж мені вас діти?*

Леся Українка

Лукаш: *Ой скажи, дай пораду,
Як прожити без долі.*
Доля: *Як одрізана гілка,
Що валяється долі.*

Олександр Підсуха

*Так і літо мине,
Так і осінь мине,
І, можливо, мене
Хтось колись пом'яне.*

Народна творчість

Погана та мати, що не хоче дітей мати.

01 Зразки творів Тараса Шевченка та Лесі Українки представляють

- (A) романтизм та неоромантизм.
- (B) класицизм та неокласицизм.
- (C) сентименталізм.
- (D) модернізм.

02 Діалог Лукаша з Долею взято з твору Лесі Українки

- (A) „Слово, чому ти не твердая криця?“
- (B) „Лісова пісня“.
- (C) „Contra spem spero“.
- (D) „Бояриня“.

03 Хто автор вислову: „У всякого своя доля і свій шлях широкий“?

- (A) Олександр Павлович.
- (B) Тарас Шевченко.
- (C) Іван Франко.
- (D) Леся Українка.

04 У реченні *Хтось колись пом'яне* із зразка № 1

- (A) іменник, прислівник, дієслово.
- (B) іменник, прикметник, дієслово.
- (C) займенник, прислівник, прийменник.
- (D) займенник, прислівник, дієслово.

05 Присудки *вирослав, доглядав* із зразка № 1

- (A) повторювані.
- (B) іменні.
- (C) однорідні.
- (D) минулі.

06 Випишіть з наведеного зразка № 1 омоніми.

07 Той мурує, той руйнує (Тарас Шевченко).

Якими є слова *мурує* та *руйнує* за взаємними відношеннями?

08 Доповніть слово до вислову Тараса Шевченка

„Слава тобі, , вовіки і віки! Що звів еси в одно море слов'янської ріки!“

Зразок №2

Іван Тoman – Скільки коштує ввічливість?

Майже щодня мені доводиться спострігати таку картину. Переповнений автобус чи тролейбус зупиняється. До виходу пробирається чоловік чи жінка, енергійно працюючи ліктями. При цьому неодмінно виникає штовханина і лайка. «Пропустіть, не бачите, що виходжу?!», «Хуліганка», «Грубіян!» і тому подібне. З обох сторін лунають образи, настрій у всіх зіпсований. Робочий день почався нервовим стресом, роздратуванням.

Скільки разів на день повторюються такі сцени! Чи ж можна уникнути їх? Безумовно. Для цього досить кількох слів. Адже вони існують, чарівні «золоті» слова, які обеззброюють: «Пробачте, будь ласка, мені треба вийти».

Приміром, ви шукаєте потрібну вам вулицю. Навколо нікого немає. Аж ось з'являється перехожий, який кудись поспішає. Ви звертаєтесь до нього: «Вибачте, що затримую вас. Чи не скажете, як пройти до вулиці Грушевського»? Ввічливе звернення до перехожого зупинить його, і він обов'язково вам відповість. Ви говорите на прощання: «Дякую, даруйте, що затримав вас». – «то нічого», – чуєте у відповідь.

Не думайте, що слова «перепрошую», «пробачте», «дякую за турботу», «будьте ласкаві», «мені прикро, що затримую вас» зайві. Ці слова завжди повинні бути у вашому лексиконі – вони чудодійно полегшують стосунки між людьми.

Дехто може заперечити: знаю я, мовляв, таких надто пристойних – постійно просять пробачення, дратуючи своєю солодкавістю. Якщо такі випадки і мають місце, то їх буває не більше, ніж один на десять тисяч. А крім того, не треба, мабуть, ніколи боятися перебрати міру ввічливості: це краще, ніж бути неввічливим.

09 Слова, полегшуючі подорожування

- (A) нові.
- (B) ввічливі.
- (C) звуконаслідувальні.
- (D) примовки.

10 Словами даруйте, що затримав вас

- (A) вітаємося.
- (B) прощаємося.
- (C) зустрічаємося.
- (D) перетинаємося.

11 Речення *Ввічливе звернення до перехожого зупинить його, і він обов'язково вам відповідь* з тексту із зразка № 2

- (A) просте поширене.
- (B) просте непоширене.
- (C) складносурядне.
- (D) складнопірядне.

12 Жанри публіцистичного стилю

- (A) нарис, замітка, репортаж, інтер'ю.
- (B) дисертація, монографія, стаття, підручник.
- (C) закон, оголошення, доручення, протокол.
- (D) трагедія, роман, повість, поема, байка.

13 Орфографія вивчає:

- (A) правила вимови слів.
- (B) правила написання слів.
- (C) звуки мовлення.
- (D) правила вимови речень.

14 Доберіть синоніми до іншомовних слів.

процент, аплодисменти, дискусія, аероплан

15 Які літери треба доповнити до слів?

ц□клон, к□лограм, рад□ус, комп□тер, ф□ніш

16 Як називається наука, що встановлює і вивчає правила вимови?

Зразок № 3

Початки словацької мовознавчої україністики пов'язані з дослідженням українських русинських говорів Східної Словаччини.

Плідно працював у галузі дослідження українських говорів Східної Словаччини (Пряшівщини) Василь Латта (1921 – 1965). Він був добре обізнаний з мовною ситуацією на Східній Словаччині, яка є перехрестям трьох слов'янських мов – словацької, української і польської. Дослідник поставив собі мету проаналізувати діалектну систему (фонетичну, морфологічну, синтаксичну, лексичну, ономастичну і топономастичну) говорів усього українського регіону Східної Словаччини.

За свого життя В. Латта надрукував понад 20 ґрунтовних робіт з фонетики і фонології, досліджуваних ним говорів. Він досить докладно визначив словацько–українську мовну межу, користуючись переконливими мовними фактами, описав систему голосних і приголосних у наших говорах, розробив теорію регіональних і національних лінгвістичних атласів, встановив межу явищ повноголосся у досліджуваних ним говорах, теоретично виклав періодизацію розвитку фонологічних систем у східнослов'янських мовах та ін.

- 17** Василь Латта
- (A) письменник.
 - (B) режисер.
 - (C) мовознавець.
 - (D) політик.

- 18** Він досліджував говори
- (A) словацькі.
 - (B) українські.
 - (C) польські.
 - (D) угорські.

- 19** Про предметні говори написав
- (A) десять наукових робіт.
 - (B) двадцять наукових робіт.
 - (C) п'ятдесят наукових робіт.
 - (D) незначну кількість наукових робіт.

20 Дослідник описав

- (A) мовні стилі.
- (B) іншомовні слова.
- (C) запозичення.
- (D) звуки мови.

21 Східна Словаччина є перехрестям

- (A) східнослов'янських мов.
- (B) західнослов'янських мов.
- (C) східнослов'янських і західнослов'янських мов.
- (D) східнослов'янських і південнослов'янських мов.

22 Як називається невеликий поетичний твір, найчастіше з римуванням рядків?

23 Який словник пояснює лексичне значення слова?

24 Назвіть члени речення у простому реченні *Я вранці голос горлиці люблю* (Ліна Костенко).

Зразок №4

Володимир Самійленко – Ельдорадо

*Десь далеко єсть країна
Пишна, вільна, щастям горда,
Кожний там живе щасливо –
Держиморда, держиморда.*

*В тій країні люблять волю,
Всяк її шука по змозі
І про неї розмовляє –
У острозі, у острозі.*

*Там усяк говорить правду
Непідкупними устами,
Там за правду щира дяка –
Батогоами, батогоами.*

*Там уряд «блюде» закони,
Дба про всіх, немов про рідних,
За провинності ж карає –
Тільки бідних, тільки бідних.*

*Там говорять по–французьки
Не то значні, а й лакеї,
А пани всі мови знають –
Крім своєї, крім своєї.*

*Там зійшлися всі народи:
Москалі, «хахли», поляки,
І живуть вони так дружно –
Як собаки, як собаки.*

*Там живе племін усяких
Престрашенна мішанина,
І за те той край зоветься –
Русь єдина, Русь єдина.*

25 Назвіть жанр поезії.

- (A) громадянська лірика
- (B) пейзажна лірика
- (C) філософська лірика
- (D) любовна лірика

26 В країні Ельдорадо люблять

- (A) веселий сміх.
- (B) волю.
- (C) співати.
- (D) вечірки.

27 Художній засіб *дба про всіх, немов про рідних*

- (A) метафора.
- (B) епітет.
- (C) повтор.
- (D) порівняння.

28 Під Ельдорадом має письменник на увазі

- (A) Росію.
- (B) Австрію.
- (C) Америку.
- (D) Польщу.

29 Знайдіть епітети.

- (A) москалі, „хахли“, поляки
- (B) її шука по змозі
- (C) країна пишна, вільна, щастям горда
- (D) там живе племен усяких

30 Виходячи із зразка №4 наведіть, якими мовами володіє інтелігенція?

31 Кого уряд карає за провинність?

32 Як називає письменник уста народні?

Зразок №5

Іван Нечуй–Левицький – Кайдашева сім'я

— Карпе! — промовив Лаврін. — А кого ти будеш оце сватать? Адже ж оце перед Семеном тебе батько, мабуть, оженив.

— Посватаю, кого трапиться, — знехотя обізвався Карпо.

— Сватай, Карпе, Палажку. Кращої од Палажки нема на всі Семигори.

— То сватай, як тобі треба, — сказав Карпо.

— Якби на мене, то я б сватав Палажку, — сказав Лаврін. — В Палажки брови, як шнурочки; моргане, ніби вогнем сипне. Одна брова варта вола, другій брові й ціни нема. А що вже гарна! Як намальована!

— Коли в Палажки очі витрішкуваті, як у жаби, стан кривий, як у баби.

— То сватай Хіврю. Хівря доладна, як писанка.

— І вже доладна! Ходить так легенько, наче в ступі горох товче, а як говорить, то носом свистить.

— То сватай Вівдю. Чим же Вівдя негарна? Говорить тонісінько, мов сопілка грає, а тиха, як ягниця.

— Тиха, як телиця. Я люблю, щоб дівчина була трохи бриклива, щоб мала серце з перцем, — сказав Карпо.

— То бери Химку. Ця як брикне, то й перекинешся, — сказав Лаврін.

— Коли в Химки очі, як у сови, а своїм кирпатим носом вона чує, як у небі млинці печуть. А як ходить, то неначе решетом горох точить, такі викрутаси виробляє...

Карпо прикинув таке слівце, що батько перестав стругати і почав прислухатись. Він глянув на синів через хворостяну стіну. Сини стояли без діла й балакали, поспиравшись на заступи.

33

Жанр твору

- (A) оповідання.
- (B) новела.
- (C) повість.
- (D) роман.

34

Письменник у творі порушив питання

- (A) добра і зла, кохання, сімейних стосунків.
- (B) реабілітацію репресованих громадян.
- (C) міжнародних стосунків.
- (D) історії народу.

35 Персонажі твору

- (A) Карпо, Лаврін, баба Палажка.
- (B) Карпо, Лаврін, Семенюк.
- (C) Лаврін, Степан, Прокіп.
- (D) Карпо, Ганна, Іванович.

36 Кого письменник змалював словами:

«Дівчина була невеличка на зріст, але рівна, як струна, гнучка, як тополя, гарна, як червона калина, довгообразна, повновида, з тонким носиком. Щоки червоніли, як червонобокі яблука, губи були повні та червоні, як калина. На чистому лобі були ніби намальовані веселі тонкі чорні брови, густі–прегусті, як шовк»?

- (A) Мотрю
- (B) Кайдашиху
- (C) Мелашку
- (D) Марусю

37 Основна причина смерті Омеляка

- (A) старість.
- (B) хвороба.
- (C) сварки.
- (D) горілка.

38 Як називається чуже мовлення, передане дослівно, з дотриманням інтонації?

39 Який розділовий знак ставиться перед кожною реплікою в діалозі?

40 З поданих слів складіть синонімічні ряди.

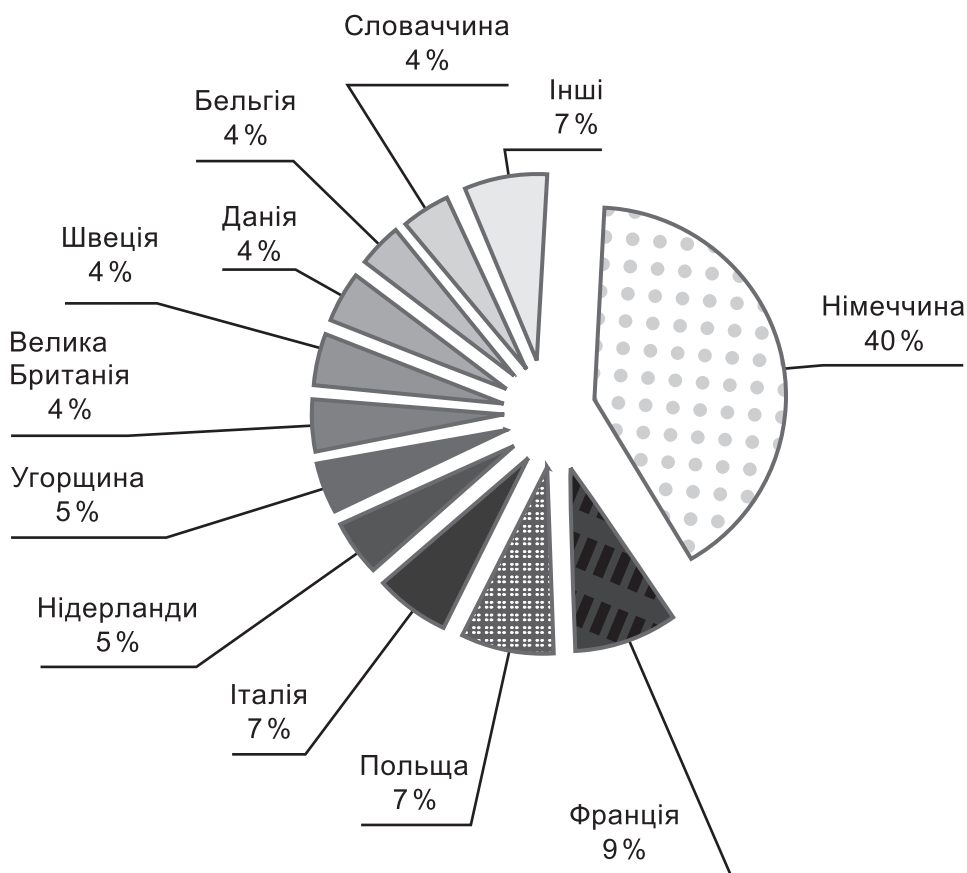
Смуток, лагідний, люб'язний, сум, бездіяльний, пасивний, ласкавий, тактовний, лінивий, журба.

Зразок №6

Легка промисловість України. Текстильна галузь.

Із загального числа підприємств текстильної промисловості понад 140 здійснюють зовнішньоекономічну діяльність: експортують свою продукцію до країн Європи і СНД – в основному чоловічий та жіночий верхній одяг, костюми, блузки, сорочки, а також одяг промислового призначення, нижню білизну, рукавиці, рукавички. Структура експорту швейної галузі представлена на діаграмі 1.

Діаграма 1. Експорт швейної продукції в грошовому вираженні за 2007 р. (USD)

41 Визначіть правильну відповідь.

- (A) Жіночий одяг призначений лише для імпорту.
- (B) Більше ніж 140 підприємств текстильної промисловості України експортують свої товари.
- (C) Загальна кількість підприємств текстильної промисловості в Україні – 140.
- (D) Більше ніж 140 підприємств текстильної промисловості України здійснюють внутрішньоекономічну діяльність.

42 У котру країну експорт текстилю найбільший?

- (A) в Німеччину
- (B) у Францію
- (C) в Словаччину
- (D) у Велику Британію

43 Однаковий експорт – чотири проценти здійснюється до

- (A) двох країн.
- (B) трьох країн.
- (C) чотирьох країн.
- (D) п'яти країн.

44 Визначіть правильну відповідь.

- (A) Діаграма – це перелік, зведення статистичних даних або інших відомостей, розташованих у певному порядку за рядками та стовпцями.
- (B) Діаграма – графічне зображення, що наочно у вигляді певних геометричних фігур показує співвідношення між різними величинами, які порівнюються.
- (C) Діаграма – загалом зв'язана і повністю послідовна сукупність знаків.
- (D) Діаграма – це сукупність об'єктів із зв'язками між ними.

45 СНД (Співдружність незалежних держав) –

- (A) назва.
- (B) термін.
- (C) аббревіатура.
- (D) морфема.

46 Назвіть розряд числівника у реченні: *Експорт швейної продукції в грошовому вираженні за 2007 р.*

47 Утворіть іменник за допомогою прикметника *швейний*.

48 Назвіть підрядний зв'язок між словами в словосполученні *промисловість України*.

Зразок №7

Музичний фестиваль СХІД–РОК 2014

23 – 24 серпня в Тростянці пройде музичний фестиваль «Схід–рок».

Вхід на фестиваль платний. Вартість квитків:

- до 1 серпня — 150 грн. – два дні, один день – 100 грн.
- з 1 по 22 серпня — 175 грн. – два дні, один день – 125 грн.
- з 23 серпня — 200 грн. – два дні, один день – 150 грн.

Продаж квитків:

- місто Суми (каса театру ім. Щепкіна)
- місто Тростянець (Будинок Голіцина)
- місто Харків (вул. Сумська 13)

49 Визначіть правильну відповідь.

- (A) Фестиваль відбувся у сьомому місяці року 2014.
- (B) найдешевший квиток на два дні коштував 150 гривень.
- (C) Квитки на фестиваль можна купити лише в інтернеті.
- (D) найдешевші квитки – куплені в день фестивалю.

50 Оберіть омонім до слова *платний*.

- (A) дійсний
- (B) дешевий
- (C) дорогий
- (D) оплачуваний

51 Наведений зразок –

- (A) повідомлення.
- (B) анотація.
- (C) відгук.
- (D) заява.

52 Реферат, стаття, наукова довідка – належать до

- (A) художнього стилю.
- (B) офіційно–ділового стилю.
- (C) наукового стилю.
- (D) публіцистичного стилю.

53 При відмінюванні слова Харків доходить до

- (A) чергування приголосних.
- (B) зміни значення слова.
- (C) чергування голосних.
- (D) зміни відміни іменника.

54 До якого чергування доходить при відмінюванні слова *Харків*.

55 До якої відміни належить слово *Харків*?

56 Із слова *записати* випишіть префікс.

Зразок №8

_____ – *Маленький принц*
(уривок)

Отож сьома планета була Земля.

Земля – планета неабияка! На ній 111 королів, 7.000 географів, 9.000 ділків, 7.500.000 п'яничок, 311.000.000 шанолюбців, себто десь із 2.000.000.000 дорослих.

Аби ви уявили, яка то велика Земля, скажу лиш, що до винайдення електрики доводилося на всіх шести материках утримувати цілу армію ліхтарників – 462.511 душ.

Як глянути збоку – то було прегарне видовисько. Дії цієї армії відзначалися злагодженістю, як у балеті. Починали ліхтарники Нової Зеландії та Австралії. Запаливши свої вогні, вони подавалися спати. Тоді виступали ліхтарники Китаю та Сибіру. Виконавши свою партію, вони ховалися за лаштунками. Потім надходила черга ліхтарників у Росії та Індії. Далі – в Африці та Європі. Тоді в Південній Америці. За ними – в Північній Америці. І всі вони появлялися своєчасно й ніколи не помилялися. Так, це було блискуче.

Лише тому ліхтарникові, який запалював єдиного ліхтаря на Північному полюсі, та ще його побратимові біля єдиного ліхтаря на Південному полюсі – лише цим двом жилося легко й безтурботно: вони працювали двічі на рік.

57 Визначіть правильну відповідь.

- (A) Планета Земля невелика.
- (B) На планеті Земля живе два мільйони дорослих.
- (C) Першими запалюють вогонь ліхтарники в Африці та Європі.
- (D) На планеті Земля живе два мільярди дорослих.

58 Визначіть, в якому реченні знаходиться троп.

- (A) Тоді виступали ліхтарники Китаю та Сибіру.
- (B) Дії цієї армії відзначалися злагодженістю, як у балеті.
- (C) Вони працювали двічі на рік.
- (D) Так, це було блискуче.

59 Назвіть троп з попереднього завдання.

- (A) епітет
- (B) метафора
- (C) метонімія
- (D) порівняння

60 Автором наведеного зразка №8

- (A) Езоп.
- (B) Леонід Глібов.
- (C) Антуан де Сент–Екзюпері.
- (D) Тарас Григорович Шевченко.

61 Котрий з наведених українських письменників не писав байки?

- (A) Остап Вишня
- (B) Євген Гребінка
- (C) Петро Гулак–Артемівський
- (D) Леонід Глібов

62 Назвіть художній напрям, в основі якого – принцип історизму, правдивого зображення дійсності і головним представником якого був Леоніг Глібов.

63 Напишіть правильно числівник 111.

64 До якої частини мови належить слово *отож*, визначене у тексті.

КІНЕЦЬ ТЕСТУ

Použitá literatúra

Zoznam knižných zdrojov:

Slovensko-ukrajinské vzťahy v oblasti jazyka, literatúry a kultúry, Ганудель, З.:
Особистість Василя Латти і його наукові досягнення. Prešov : Filozofická fakulta
Prešovskej univerzity, 2012, s. 15 – 30, ISBN 978-80-555-0549-7.

Zoznam internetových zdrojov:

(bez názvu) Dostupné na: <http://litmisto.org.ua/?p=5505> [cit. 11. 09. 2014]

СКІЛЬКИ КОШТУЄ ВВІЧЛИВІСТЬ? Dostupné na: <http://ukrvchytel.ucoz.ru/load/6-1-0-25>
[cit. 14. 09. 2014]

ЕЛЬДОРАДО. Dostupné na: http://www.poetryclub.com.ua/metrs_poem.php?poem=896
[cit. 08. 09. 2014]

Кайдашева сім'я. Dostupné na: [http://ukrlit.org/nechui_levytskyi_ivan_semenovych/
kaidasheva_simia](http://ukrlit.org/nechui_levytskyi_ivan_semenovych/kaidasheva_simia) [cit. 28. 09. 2014]

Легка промисловість України. Текстильна галузь. Dostupné na: [http://ukrexport.gov.ua/
ukr/prom/ukr/9.html](http://ukrexport.gov.ua/ukr/prom/ukr/9.html) [cit. 03. 09. 2014]

Музичний фестиваль СХІД-РОК 2014. Dostupné na: [http://www.my-trostryanets.net/
novosti/muzichnij-festival-sxid-rok-2014.html](http://www.my-trostryanets.net/novosti/muzichnij-festival-sxid-rok-2014.html) [cit. 13. 10. 2014]

Маленький принц. Dostupné na: <http://ukrlib.narod.ru/95.html> [cit. 18. 09. 2014]

Texty ukážok boli z didaktických dôvodov gramaticky, štylisticky alebo pravopisne upravené.

Pokyny na vyplňovanie odpoveďového hárka

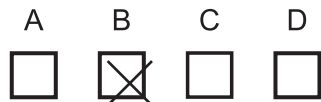
Odpoveďové hárky budú skenované, nesmú sa kopírovať, krčiť ani prehýbať.
Aby skener vedel prečítať vaše odpovede, musíte dodržať nasledujúce pokyny:

- Píšte perom s čiernou alebo modrou náplňou. Nepoužívajte tradičné plniace perá, veľmi tenko písuce perá, obyčajné ceruzky ani pentelky.

- Riešenia **úloh s výberom odpovede** zapisujte krížikom .

- Správne zaznačenie odpovede (**B**)
A B C D

- Nesprávne zaznačenie odpovede (**B**)
A B C D

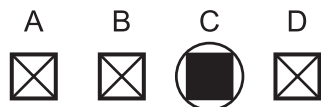

- V prípade chybného vyplnenia údajov alebo odpovedí postupujte podľa nasledujúcich pokynov.
V žiadnom prípade nepoužívajte nový odpoveďový hárak.

- Keď sa pomýlite alebo neskôr zmeníte názor, úplne zaplňte políčko s nesprávnym krížikom a urobte nový krížik.

- Ak náhodou znovu zmeníte názor a chcete zaznačiť pôvodnú odpoveď, urobte krížiky do všetkých políčok a zaplnené políčko dajte do krúžku.

- Odpovede na **úlohy s krátkou odpoveďou** napíšte do príslušného poľa odpoveďového hárka čitateľne písaným alebo tlačným písmom. Pri použití tlačného písma **rozlišujte veľké a malé písmená**.

Neotvárajte test, pokiaľ nedostanete pokyn!